

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2021/48

Karar Sayısı : 2022/7

Karar Tarihi : 26/1 /2022

R.G.Tarih-Sayısı : 14/4/2022-31809

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Gaziantep Bölge Adliye Mahkemesi 4. Ceza Dairesi

İTİRAZIN KONUSU: 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'na 20/7/2017 tarihli ve 7035 sayılı Kanun'un 23. maddesiyle eklenen 308/A maddesinin Anayasa'nın 2., 10., 13. ve 36. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline ve yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi talebidir.

OLAY: Sanık hakkında 7/2/2013 tarihli ve 6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun'a muhalefet suçundan açılan davada itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKMÜ

Kanun'un itiraz konusu kuralın da yer aldığı 308/A maddesi şöyledir:

“Bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcılığının itiraz yetkisi

Madde 308/A- (Ek: 20/7/2017-7035/23 md.)

(1) Bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin kesin nitelikteki kararlarına karşı bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcılığı, re'sen veya istem üzerine, kararın kendisine verildiği tarihten itibaren otuz gün içinde kararı veren daireye itiraz edebilir. Sanığın lehine itirazda süre aranmaz. (Değişik cümleler:17/10/2019-7188/30 md.) Daire, mümkün olan en kısa sürede itirazı inceler ve yerinde görürse kararını düzeltir; görmezse dosyayı itirazı incelemek üzere ceza daireleri başkanlar kuruluna gönderir. Kurula gönderilen itiraz hakkında, kararına itiraz edilen dairenin başkanı veya görevlendireceği üye tarafından kurula sunulmak üzere bir rapor hazırlanır. (Ek cümleler:17/10/2019-7188/30 md.) Kurulun itirazın kabulüne ilişkin kararları, gereği için dairesine gönderilir. Kurulun verdiği kararlar kesindir. Dörtten fazla ceza dairesi olan bölge adliye mahkemelerinde Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından daire başkanları arasından belirlenen ve dört üyeden oluşan başkanlar kurulu bu incelemeyi yapar. Başkanlar kurulunun bu maddeye ilişkin çalışma usul ve esasları, Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenir.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Engin YILDIRIM, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, Basri BAĞCI ve İrfan FİDAN'ın katılımlarıyla 3/6/2021 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle başvurunun yöntemine uygunluğu sorunu görüşülmüştür.

2. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un “Anayasaya aykırılığın mahkemelerce ileri sürülmesi” başlıklı 40. maddesinde Anayasa Mahkemesine itiraz yoluyla yapılacak başvurularda izlenecek yöntem belirtilmiştir. Anılan

maddenin (1) numaralı fıkrasında, bir davaya bakmakta olan mahkemenin bu davada uygulanacak bir kanun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görmesi hâlinde veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varması durumunda söz konusu fıkrada sayılan belgeleri dizi listesine bağlayarak Anayasa Mahkemesine göndereceği belirtilmiş; fıkranın (a) bendinde de “İptali istenen kuralların Anayasanın hangi maddelerine aykırı olduklarını açıklayan gerekçeli başvuru kararının aslı” Mahkemeye gönderilecek belgeler arasında sayılmıştır. Anılan maddenin (4) numaralı fıkrasında ise açık bir şekilde dayanaktan yoksun veya yöntemine uygun olmayan itiraz başvurularının Anayasa Mahkemesi tarafından esas incelemeye geçilmeksizin gerekçeleriyle reddedileceği hükme bağlanmıştır.

3. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) 46. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde de itiraz yoluna başvuran mahkemenin gerekçeli kararında, Anayasa'ya aykırılıkları ileri sürülen hükümlerin her birinin Anayasa'nın hangi maddelerine hangi nedenlerle aykırı olduğunun ayrı ayrı ve gerekçeleriyle birlikte açıkça gösterilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

4. Yine İçtüzük'ün 49. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendinde de, Anayasa Mahkemesince yapılan ilk incelemede başvuruda eksikliklerin bulunduğu tespit edilmesi hâlinde itiraz yoluna ilişkin işlerde esas incelemeye geçilmeksizin başvurunun reddine karar verileceği; (2) numaralı fıkrasında ise anılan (b) bendi uyarınca verilen kararın, itiraz yoluna başvuran mahkemenin eksiklikleri tamamlayarak yeniden başvurmasına engel olmadığı belirtilmiştir.

5. Başvuran Mahkeme 5271 sayılı Kanun'un 308/A maddesinin iptalini talep etmiştir. Başvurunun incelenmesinden başvuru kararında itiraz konusu kuralın “*Bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin kesin nitelikteki kararlarına karşı bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcılığı, re'sen veya istem üzerine, kararın kendisine verildiği tarihten itibaren otuz gün içinde kararı veren daireye itiraz edebilir.*” şeklindeki birinci cümlesi dışında kalan kısmının Anayasa'nın hangi maddelerine hangi nedenlerle aykırı olduğunun ayrı ayrı ve gerekçeleriyle birlikte açıkça gösterilmediği anlaşılmıştır.

6. Açıklanan nedenle 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'na 20/7/2017 tarihli ve 7035 sayılı Kanun'un 23. maddesiyle eklenen 308/A maddesinin;

A. Birinci cümlesinin esasının incelenmesine, yürürlüğünün durdurulması talebinin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına,

B. Kalan kısmının iptaline ve yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi talebiyle yapılan itiraz başvurusunun 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince yöntemine uygun olmadığından esas incelemeye geçilmeksizin REDDİNE,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

7. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Aydın AYGÜN tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükmü, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Anlam ve Kapsam

8. 5271 sayılı Kanun'un 308/A maddesinde bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin kesin nitelikli kararlarına karşı bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcılığının itiraz yetkisi ile bu

itirazın incelenme usulü düzenlenmiştir. Anılan maddenin (1) numaralı fıkrasının itiraz konusu birinci cümlesinde bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin kesin nitelikteki kararlarına karşı bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcılığının re'sen veya istem üzerine kararın kendisine verildiği tarihten itibaren otuz gün içinde kararı veren daireye itiraz edebileceği öngörülmektedir.

9. Bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcılığının itiraz yetkisi Kanun'un "*Kanun Yolları*" başlıklı "*Altuncu Kitap*"ın "*Olağanüstü Kanun Yolları*" başlıklı "*Üçüncü Kısım*"ında düzenlenmiştir. Anılan fıkranın itiraz konusu birinci cümlesi uyarınca bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin kesin nitelikteki kararlarına karşı bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcılığının kararın kendisine verildiği tarihten itibaren otuz gün içinde kararı veren daireye itiraz etme yetkisi bulunmakta iken aynı fıkranın ikinci cümlesi uyarınca Cumhuriyet başsavcılığının sanık lehine yapacağı itirazlarda süre sınırlaması söz konusu değildir.

10. Fıkranın üçüncü cümlesi uyarınca kararına itiraz edilen bölge adliye mahkemesi ceza dairesi mümkün olan en kısa sürede itirazı inceler ve yerinde görürse kararını düzeltir. Daire, itirazı yerinde görmemesi hâlinde ise dosyayı itirazı incelemek üzere ceza daireleri başkanlar kuruluna (Kurul) gönderir. Kurulun itiraz hakkında vereceği kararlar kesindir.

B. İtirazın Gerekçesi

11. Başvuru kararında özetle; itiraz konusu kuralın olağanüstü bir kanun yolu olduğu, kural gereğince bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcılığının itirazı üzerine bölge adliye mahkemesi ceza dairesinin kesin nitelikte olan kararlarının sanık aleyhine değişebilmesinin adil yargılanma hakkıyla bağdaşmadığı, ilk derece mahkemelerince kesin olarak verilen kararlara karşı öngörülen olağanüstü kanun yollarının sanık aleyhine sonuç doğurmadığı, kuralın ise aynı suçlardan yargılanan ve kesin nitelikteki hükümlerle neticelenen yargılamalarda farklı sonuçlar doğurmaya elverişli olduğu, bu durumun kanun önünde eşitlik ilkesiyle çeliştiği, kuralla benzer nitelikte olan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itiraz yetkisinin kesin nitelikteki kararlara sınırlı olmadığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 10., 13. ve 36. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

C. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

12. Anayasa'nın "*Hak arama hürriyeti*" başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrasında "*Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir*" hükmüne yer verilmiştir. Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen hak arama özgürlüğü, yargılama usulüne ilişkin güvencelerle hakkaniyete uygun yargılama yapılmasını hedefleyen ve demokratik toplumda vazgeçilmez nitelikte olan adil yargılanma hakkını da kapsayan geniş bir içeriğe sahiptir.

13. Kişilerin haklarında yürütülen ve kesinleşen bir ceza yargılaması sürecinin ardından tekrar yargılanmamalarını veya cezalandırılmamalarını güvence altına alan *aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama* ilkesi ile adil yargılanma hakkı kapsamındaki cezai süreçler yönünden hukuki güvenliğin sağlanması amaçlanmaktadır. Bu bakımdan hukuk devleti ilkesinde mündemiç olan aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesi Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen hak arama özgürlüğü kapsamındaki adil yargılanma hakkının bir unsurunu oluşturmaktadır. Nitekim Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne (Sözleşme) ek 7 No.lu Protokol'de ayrı bir hak olarak düzenlenmiş olmasına rağmen Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarında bu ilkenin adil yargılanma hakkı ile bağlantılı özel bir güvence olduğu vurgulanmıştır. Bazı uluslararası sözleşmelerde de aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesi açık bir biçimde adil yargılanma hakkının bir güvencesi olarak kabul edilmiştir (AYM, E.2019/4, K.2021/78, 04/11/2021, §§ 26-33; *Ünal Gökpınar* [GK], B. No: 2018/9115, 27/3/2019, § 49).

14. Aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanma veya cezalandırma sürecine uluslararası hukukta verilen anlam da dikkate alındığında bu ilkeye aykırılık sonucuna varılabilmesi için gerçekleşmesi gereken bazı koşullar vardır. Bu koşullar şunlardır:

- “Ceza” ile ilgili bir yargılama sürecinin olması,
- Bu sürecin kesin/kesinleşmiş mahkûmiyet veya beraat hükmüyle sonuçlanmış olması,
- Tekrar (yeniden) “ceza” ile ilgili bir yargılama sürecinin işletilmesi,
- Farklı yargılama süreçlerinin aynı fiile ilişkin olması.

15. Bununla birlikte yukarıdaki koşulların gerçekleşmesine rağmen bazı özel durumların varlığı hâlinde *aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama* ilkesine aykırılık oluşmaması mümkündür. Bunlardan ilki aynı fiile ilişkin iki ayrı yargı kolunda yürüten farklı süreçler bulunmasına rağmen bunların bir bütünün parçaları olacak şekilde bağlantılı bir biçimde yürütülmesidir. İkincisi Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ne (Sözleşme) ek 7 No.lu Protokol’ün 4. maddesinin (2) numaralı fıkrasında ve Türk hukukunda kanunlarda öngörüldüğü üzere yeni delil ortaya çıkması, üçüncüsü ise aynı Sözleşme hükmünde öngörülen davanın sonucunu etkileyebilecek esaslı bir kusurun varlığıdır. Buna göre özel durumlar şöyle sıralanabilir:

- Süreçlerin bağlantılı olması,
- Yeni delil elde edilmesi,
- Davanın sonucunu etkileyebilecek esaslı bir kusurun tespit edilmesi (AYM, E.2019/4, K.2021/78, 04/11/2021, §§ 26-33).

16. İtiraz konusu kuralın, yukarıdaki açıklamalar ışığında önce *aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama* ilkesine aykırılık sonucuna varılabilmesi için gerçekleşmesi gereken koşulların oluşup oluşmadığı yönünden sonra da eğer bu koşullar gerçekleşmişse bu ilkenin istisnası olarak kabul edilen özel durumların var olup olmadığı yönünden incelenmesi gerekir.

17. Bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcılığının itirazından önceki ilk yargılamanın “ceza” ile ilgili bir yargılama olduğu konusunda tartışma yoktur. Bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcılığının itirazından önceki ilk yargılamanın hem mahkûmiyet hem de beraat kararıyla sonuçlanan yargılamaları kapsadığı da açıktır. Bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcılığının itiraz yetkisini kullanmasından sonra tekrar başlayacak olan yargılama da “ceza” ile ilgilidir. Tekrar başlayan yargılamanın konusunun önceki yargılamaya konu fiille aynı olduğu konusunda da tereddüt bulunmamaktadır. Dolayısıyla somut olayda dört koşulun da gerçekleştiği anlaşılmaktadır.

18. Bu açıklamalar dikkate alındığında somut olayda itiraz konusu kuralın *aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama* ilkesi kapsamında kaldığı açıktır. Bununla birlikte yukarıda da belirtildiği üzere bazı özel durumların varlığı halinde *aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama* ilkesine aykırılık oluşmaması mümkündür. İtiraz konusu kural bu açıdan değerlendirildiğinde, kuralın farklı yargı kollarında yürüten iki yargılama süreciyle ve bu süreçlerin bağlantılı olması istisnasıyla ilgili olmadığı açıktır. Yeni delil elde edilmesi hâlinde kuralla öngörülen yola başvurulabileceği düşünülebilir. Zira kural bu yönden herhangi bir sınırlama öngörmemektedir. İtiraz konusu kuralın önceki muamelelerde davanın sonucunu etkileyebilecek esaslı kusurun varlığı istisnasını kapsadığında ise tereddüt bulunmamaktadır.

19. Bununla birlikte itiraz konusu kural itiraz yetkisinin kullanılmasını yukarıdaki istisnalarla sınırlandırmamıştır. Bu nedenle itiraz yetkisinin hem yukarıdaki istisnalar kapsamındaki sebeplerle hem de başka bazı sebeplerle kullanılması mümkündür.

20. Ceza yargılamasını yeniden başlatma yetkisinin, mümkün olan azami ölçüde, bireyin çıkarları ile ceza adaleti sisteminin etkinliğini sağlama ihtiyacı arasında adil bir denge kurulacak şekilde kullanılması gerekir. İtiraz konusu kural itiraz yetkisinin kullanılmasını belli bir sebeple sınırlandırmadığından bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcılığının *aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama* ilkesinin istisnaları kapsamında görülemeyecek olan sebeplerle de itiraz yetkisini kullanabileceği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla itiraz konusu kural *aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama* ilkesiyle bağdaşmamaktadır.

21. Bununla birlikte kuralda anılan itirazın sadece sanık aleyhine değil sanık lehine de yapılmasına imkân tanınmaktadır. Sanık aleyhine kesinleşmiş bir karardan sonra yukarıda belirtilen istisnalar olmadığı halde yeni bir yargılama yapılması *aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama* ilkesine aykırılık oluşturmakta ise de sanık lehine yapılacak itirazlar yönünden böyle bir durumun ortaya çıkması söz konusu değildir. Bu nedenle kuralın sadece “*sanığın aleyhine itirazlar*” yönünden Anayasa’ya aykırı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

22. Öte yandan Anayasa’nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamında çelişmeli yargılama ve silahların eşitliği ilkesi de bulunmaktadır (AYM, E.2012/100, K.2013/84, 4/7/2013).

23. Adil yargılanma hakkının unsurlarından biri olan silahların eşitliği ilkesi, davanın taraflarının usuli haklar bakımından aynı koşullara tabi tutulması ve taraflardan birinin diğerine göre daha zayıf bir duruma düşürülmeksizin iddia ve savunmalarını makul bir şekilde mahkeme önünde dile getirme fırsatına sahip olması anlamına gelir (*Yaşasın Aslan*, B. No: 2013/1134, 16/5/2013, § 32).

24. Çelişmeli yargılama ilkesi, silahların eşitliği ilkesi ile yakından ilişkili olup bu iki ilke birbirini tamamlar niteliktedir. Çelişmeli yargılanma hakkı, kural olarak bir hukuk ya da ceza davasında tüm taraflara, gösterilen kanıtlar ve sunulan görüşler hakkında bilgi sahibi olma ve bunlarla ilgili görüş bildirebilme imkânı vermektedir (*Faik Gümüş*, B. No: 2012/603, 20/2/2014, § 47). Bu anlamda mahkemece tarafların dinlenilmemesi, delillere karşı çıkma imkânı verilmemesi, yargılama faaliyetinin hakkaniyete aykırı hâle gelmesine neden olabilecektir. Zira çelişmeli yargılama ilkesinin ihlal edilmesi durumunda davasını savunabilmesi açısından taraflar arasındaki denge bozulacaktır (*Abdullah Özen*, B. No: 2013/4424, 6/3/2014, § 21).

25. Ceza davaları ile medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin davaların usul kuralları da dâhil olmak üzere yargılamanın tüm aşamalarında silahların eşitliği ilkesi ve çelişmeli yargılama hakkının güvence altına alınarak adil yargılanma hakkının korunması hukuk devleti olmanın bir gereğidir. Kural tarafların eşit şartlarda yargılamaya katılımının sağlanması, gösterdikleri kanıtlardan ve sundukları görüşlerden bilgi sahibi olması ve bunlarla ilgili görüşlerini bildirebilme imkânının kendilerine verilmesidir (*Taylan Özgür Tor*, B. No: 2013/2454, 12/3/2015, § 43). Bu itibarla bireylerin aleyhlerine başlatılan dava ve diğer yargısal süreçlerden haberdar edilmeleri, bunlara ilişkin dilekçe ve talep yazılarının kendilerine tebliğ edilmesi karşı savunma yapabilme, iddia ve görüşlerini dile getirebilme imkânının korunması bakımından büyük önem taşımaktadır (*Hacı Karabulut*, B. No: 2017/14871, 9/10/2019, § 30).

26. Bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcılığı, Türk ceza yargılaması sistemi içinde yer alan ve ceza dairelerinin kararlarına karşı gerektiğinde kanun yollarına başvurmak görev ve

yetkisine sahip olan bir ceza hukuku süjesidir. Bu itibarla anılan Cumhuriyet başsavcılığının itiraz ve görüşlerinin ceza dairelerinin kararlarını etkilediği tartışmasızdır.

27. Bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcılığının itirazı, ceza dairesinin kararını yeniden gözden geçirmesi sürecini başlatan esaslı nitelikte bir usul işlemidir. Bu işlem üzerine ceza dairesi itiraz konusu talep yönünde kararını değiştirebilmekte veya talebi yerinde görmemesi hâlinde dosyayı Kurula göndermektedir. Kurulun itirazın kabulüne ilişkin kararları ise gereği için dairesine gönderilmektedir. Bu itibarla bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcılığının itirazı üzerine sanık aleyhine bir karar verilmesi ihtimali doğmaktadır. Dolayısıyla sanığın bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcılığının itirazından haberdar edilmesi, itirazın içeriğindeki iddialara karşı savunmalarda bulunabilmesi bakımından büyük öneme sahiptir. Aksi takdirde sanığın bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcılığının iddialarına karşı görüş bildirme imkânı elinden alınarak anılan merci karşısında zayıf ve dezavantajlı bir konuma düşeceği açıktır.

28. Nitekim Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru kararlarında itiraz konusu kuralın düzenlediği kanun yolu ile benzer sonuçlara sahip olan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itiraznamelerinin veya tebliğnamelerinin sanığa tebliğ edilmemesinin adil yargılanma hakkı kapsamında silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerini ihlal ettiği sonucuna varılmıştır (Bkz. *Hacı Karabulut*, § 40; *Gürhan Nerse*, B. No: 2013/5957, 30/12/2014, § 40).

29. Bu bağlamda kural gereğince sanık hakkında bölge adliye mahkemeleri ceza dairelerinin kesin nitelikte verilen kararlarının sanığın aleyhine de olmak üzere değişebileceği açıktır. Ancak kural, verilen kararlara yapılan itirazlardan sanığın haberdar edilmesini sağlayan herhangi bir mekanizma öngörmemektedir. Sanığın yapılan itirazdan haberdar olmaması ve itiraza karşı savunmalarını bildirememesi adalet duygusunu rencide edeceği gibi davanın tarafları arasındaki adil dengeyi de bozmaktadır. Ayrıca sanığın itirazdan haberdar edilmemesi ve buna karşı savunmada bulunma imkânından mahrum bırakılmasında korunmaya değer üstün bir kamu yararının bulunmadığı da anlaşılmaktadır. Dolayısıyla kural adil yargılanma hakkının ilkelerinden olan silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkeleriyle de bağdaşmamaktadır.

30. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 36. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 2. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 36. maddesi yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kural Anayasa'nın 36. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden ayrıca Anayasa'nın 10. ve 13. maddeleri yönünden incelenmemiştir.

IV. İPTAL KARARININ YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ GÜN SORUNU

31. Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında "*Kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez.*" denilmekte; 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrasında da bu kural tekrarlanarak Mahkemenin gerekli gördüğü hâllerde Resmî Gazete'de yayımlandığı günden başlayarak iptal kararının yürürlüğe gireceği tarihi bir yılı geçmemek üzere ayrıca kararlaştırabileceği belirtilmektedir.

32. 5271 sayılı Kanun'un 308/A maddesinin birinci cümlesinin iptal edilmesi nedeniyle doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edecek nitelikte görüldüğünden

Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince iptal hükmünün kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

V. YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI TALEBİ

33. Başvuru kararında özetle, itiraz konusu kuralın uygulanması hâlinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğabileceği belirtilerek yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi talep edilmiştir.

4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'na 20/7/2017 tarihli ve 7035 sayılı Kanun'un 23. maddesiyle eklenen 308/A maddesinin birinci cümlesinin "*saniğin aleyhine itirazlar*" yönünden iptal hükmünün yürürlüğe girmesinin ertelenmesi nedeniyle bu cümleye ilişkin yürürlüğün durdurulması talebinin REDDİNE 26/1/2022 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VI. HÜKÜM

4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'na 20/7/2017 tarihli ve 7035 sayılı Kanun'un 23. maddesiyle eklenen 308/A maddesinin birinci cümlesinin "*saniğin aleyhine itirazlar*" yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE 26/1/2022 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Muammer TOPAL	Üye Rıdvan GÜLEÇ
Üye Recai AKYEL	Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ

Esas Sayısı : 2021/48
Karar Sayısı : 2022/7

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN